

PUBMET 2019. — The 6th Conference on Scholarly Publishing in the Context of Open Science

Sveučilište u Zadru
18. — 20. rujna 2019. godine, Zadar, Hrvatska

U Zadru se od 18. do 20. rujna 2019. godine održala 6. Konferencija „PUBMET 2019. — The 6th Conference on Scholarly Publishing in the Context of Open Science“, a glavnom temom naglasak je stavljen upravo na važnost otvorenog pristupa u znanosti i visokom obrazovanju, kao i u recenzentskom postupku i postupku objavljivanja znanstvenih radova. Tijekom tri dana trajanja Konferencije, organizatori su ponudili širok spektar predavanja, panel-diskusija, radionica, okruglih stolova i rasprava te prezentaciju postera.

Prvi dan konferencije (18. rujna 2019.) bio je namijenjen provedbi čak četiriju radionica koje su svojim sadržajem omogućile polaznicima proširivanje znanja i informacija o novostima i mogućnostima s određenih područja, čime se može utjecati i na podizanje kvalitete znanstvenog izdavaštva. Prva radionica naziva *How Document Became an Application: New Possibilities for Scholarly Publication*, koju su održali stručnjaci sa Sveučilišta u Zagrebu i sa Sveučilišta u Zadru, usmjerila se na problematiziranje i demistifikaciju, ali i demonstraciju novih tehničkih mogućnosti za pripremu i pisanje znanstvenih rukopisa. Drugu radionicu *Open Research Data in the Croatian National Infrastructure DABAR* održali su stručnjaci s Instituta Ruđer Bošković, Sveučilišnog računskog centra SRCE te s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Glavne teme obuhvaćene radionicom bile su osvješćivanje važnosti dijeljenja podataka dobivenih znanstvenim istraživanjima, učenje kako upravljati podacima iz istraživanja i koji su ključni elementi Plana upravljanja podacima (engl. *Data Management Plan*), koji su glavni FAIR principi, kako *Research Data Alliance* može pomoći stručnjacima koji rade s podacima te demonstracija pohranjivanja rezultata istraživanja i objavljivanja putem DABAR infrastrukture. Sljedeću radionicu naziva *Working with Crossref & Crossref Services, Old & New* vodila je stručnjakinja iz Crossrefa, na kojoj su se polaznici mogli bolje upoznati s načinom rada, planiranim razvojem Crossrefa, kao i trenutno dostupnim servisima koje Crossref pruža, kao što su „Reference linking“, „Similarity check“, „Funder registry“ i slično. Posljednja održana radionica *The PubSweet Framework in Journal Publishing* upozнала je polaznike radionice o *PubSweet* platformi putem koje se objavljuju knjige i akademski časopisi, a koju izdavači oblikuju prema svojim potrebama. Navedene radionice zasigurno su članovima izdavačkih i uredničkih odbora odgovorile na mnoga pitanja, ali i dale ideje za unapređenje kvalitete časopisa u kojima su aktivni.

Drugog dana Konferencije (19. rujna 2019.) održano je ukupno 14 predavanja podijeljenih u četiri tematske cjeline.

Prva tematska cjelina naziva *Open Science in Europe* okupila je stručnjake koji se bave promicanjem otvorene znanosti u Europi. Victoria Tsoukala iz Europske komisije u svojem je predavanju *Fit for Purpose! Shaping Open Access and Open Science Policies for Horizon Europe* govorila

o prijedlozima i planovima implementiranja otvorenog pristupa u znanosti u novom programu „Horizon Europe“ koji će započeti 2021. godine. Vanessa Proudman iz organizacije SPARC Europe u svojem je izlaganju *Funders in Europe and Incentivising Open Science* naglasak stavila na rezultate istraživanja „RIF Projecta“ kojim se dobio bolji uvid u poticaje i nagrade koje financijeri (engl. *funders*) dodjeljuju istraživačima radi promocije otvorenog pristupa publikacijama i istraživačkim podatcima. Predavanje *OPERAS: Shaping a Distributed Research Infrastructure Advocating for Open Scholarly Communication* stručnjaka iz organizacije OpenEdition daju pregled vizije i projekata OPERAS infrastrukture kojima se nastojala unaprijediti produkcija, pristupačnost i diseminacija znanstvenih publikacija.

Predavanja u drugoj tematskoj cjelini „Multilingualism in Scholarly Communication and Bibliographies“ usmjeravala su se na višejezičnost u znanstvenoj komunikaciji i bibliografijama. Sami Syrjämäki u predavanju *Helsinki Initiative for Multilingualism in Scholarly Communication* predstavlja inicijativu koja promovira važnost višejezičnosti u znanstvenoj komunikaciji koju je već mnogo organizacija i pojedinaca potpisalo. Ivana Majer i Tihana Rubić sa Sveučilišta u Zagrebu u svojem su predavanju *Humanities Speak Many Languages: the Language of Summaries Published in Croatian Journals in the Field of Ethnology and Cultural Anthropology* govorile o promjenama u znanstvenoj komunikaciji koje se očituju u znanstvenim publikacijama, te su predstavile rezultate istraživanja kojem je glavni cilj bio utvrditi karakteristike obrazaca znanstvene komunikacije uočljive u časopisima iz područja etnologije i kulturne antropologije objavljenim u Hrvatskoj. U predavanju Drahomire Poljak *Who Needs Controlled Vocabularies When We Have Keywords & Free Text Searching?* predstavljeni su rezultati istraživanja kojem je cilj bio usporediti pretraživanje ključnih riječi na Hrčku: Portalu hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa s predmetnim pretraživanjem u knjižničnim katalozima. Linda Sile u svojem predavanju pod nazivom *Identifying Bibliographic Families in Records on Scholarly Monographs* predstavlja rezultate istraživanja kojem je cilj bio istražiti mogućnosti korištenja pojma „bibliografska obitelj“ u parametrima za znanstvene knjige s područja društvenih i humanističkih znanosti.

Treća tematska cjelina naziva „Different shapes of scholarly communication“ okupila je četiri stručnjaka koji su, svaki iz svoje perspektive, govorili o znanstvenoj komunikaciji. Adriaan van der Weel u svojem predavanju *Why Is a Book?* govori o posljedicama digitalizacije na proizvodnju, distribuciju i korištenje znanstvenih, ali i ostalih publikacija. Iva Melinščak Zlodi u svojem predavanju *Challenges in Discoverability and Visibility of OA Book Content: the Case of FF Open Press* govori o izazovima u kontekstu vidljivosti „malih“ izdavača, te opisuje program otvorenog pristupa u objavljivanju knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Posljednja dva predavanja unutar ove tematske cjeline bila su *Development of the (National) Database of Project Activities in Science and Higher Education of the Republic of Croatia* Marine Cvitanušić Brečić i *The Current Role of the Global Scientometric Databases in the Academic Journal Policy and Publishing (and the Role of Professional Editing Organizations in Their Preparation and Promoting)* Olge Kirillove.

U posljednjoj tematskoj cjelini „New trends in journal publishing“ nekoliko je stručnjaka govorilo o novim trendovima i pojavama koje su u novije vrijeme karakteristične za znanstvene časopise. Vicko Tomić s Medicinskog fakulteta u Splitu u svom je izlaganju pod nazivom *Why Overlay Journals for University Repositories May Increase the Visibility of Research in Small Scientific Communities* govorio o pokretanju novog, *online* znanstvenog časopisa u otvorenom pristupu i

načinu na koji se planira voditi i objavljivati. U predavanju *Journal Data Sharing Policies: Are Croatian Journals Following Trends?* stručnjaci s Instituta Ruđer Bošković i sa Sveučilišta u Zagrebu daju pregled novijih promjena politika dijeljenja podataka u časopisima, s primjerima standardiziranih smjernica za izdavače časopisa.

Trećeg dana konferencije (20. rujna 2019.) održana je jedna panel-diskusija, jedan okrugli stol te dvije sekcije usmenih prezentacija.

Panel-diskusija naziva „Scientific publishers and Plan S” koju je moderirala Jadranka Stojanovski okupila je predstavnike izdavačkih kuća Elsevier i Clarivate Analytics koji su govorili o načinima na koje su njihove izdavačke kuće integrirale „Plan S” u vlastite politike poslovanja i što to znači za autore, akademske izdavače i slično.

Okrugli stol pod nazivom „What the future brings to Croatian scholarly publishing” koji je moderirao Vladimir Mrša održavao se na hrvatskom jeziku i za predstavnike hrvatskoga znanstvenog izdavaštva. Na okruglom stolu raspravljalo se o mogućnostima koje pruža Ured za DOI, na koji način se knjižnice fakulteta mogu aktivno uključiti u izdavaštvo znanstvenih časopisa te o mogućnostima, izazovima, ali i prednostima otvorene recenzije. Ova tema privukla je brojne sudionike koji su aktivno postavljali pitanja i razmjenjivali iskustva.

Nakon održanoga okruglog stola, održala su se tri predavanja unutar tematske cjeline „Models of OA Publishing”. Gwen Franck u svojoj prezentaciji naziva *Open for Business: How Open Business Models Can Drive Open Science Forward* navodi koji poslovni modeli nude najkvalitetniju perspektivu pružateljima usluga da usklade održivost organizacije s maksimalnom otvorenošću. Filip Horvat i Zoran Velagić u svojem izlaganju *Supply-Side Model of Academic Publishing in Croatia* prikazuju rezultate istraživanja kojemu je cilj bio istražiti opseg i strukturu nedavnog (2012. — 2018.) subvencioniranog akademskog objavljivanja u Hrvatskoj, s naglaskom na akademske knjige i časopise, sudjelovanje institucija i izdavača, uključene znanstvene oblasti i discipline, kvalitetu i vidljivost proizvoda te uložena financijska sredstva. Posljednje predavanje unutar ove tematske cjeline *The Matthew Effect of Plan S: Is Gold OA Publishing Mainly a Business Model Fitting the Rich in Science?* Thed van Leeuwena fokusira se na ulogu metrijskih karakteristika časopisa u procjenjivanju istraživanja općenito, a posebice u odnosu na napore usmjerene prema otvorenoj znanosti.

Posljednji set predavanja održan je u okviru tematske cjeline naziva „Research Integrity and Evaluation in Open Science”. Vrlo zanimljivo predavanje naziva *Research Misconduct in Dissertations and Scientific Publications in Russia* održao je Andrei Rostovtsev u kojemu je prikazao rezultate istraživanja o količini plagiranih doktorskih disertacija i znanstvenih publikacija na području Rusije. Želimir Kurtanjek u predavanju *Reproducibility Issues in Publications With Big Data* naglasak stavlja na ključna pitanja koja se odnose na dostupnost izvornih podataka, pouzdanost algoritama i softvera te provjere modela u istraživanjima. Rafaelly Stavale u svojem je predavanju *Evaluating Quality of Retraction Notices of Health and Life Science Articles Published by Authors Affiliated to Brazilian Institutions: a Systematic Review* prikazala rezultate sustavnog pregleda koji je imao za cilj istražiti glavni razlog povlačenja medicinskih i bioloških istraživanja autora povezanih s brazilskim akademskim institucijama. U predavanju *Attitudes of Scientific Journal Editors Towards Open Peer Review* Radovana Vrane prikazani su rezultati istraživanja o stavovima urednika hrvatskih znanstvenih časopisa iz područja društvenih i humanističkih znanosti o promjenama u postupku recenziranja

i prihvaćanju otvorenog recenziranja. Posljednje predavanje na konferenciji održali su Luc Boruta i Damien Vannson s temom *Cobalmetrics: Web-Scale Citation Tracking* u kojoj se problematizira „tradicionalni“ citatni indeks, a da bi se nadišli njihovi nedostaci, predlažu *Cobalmetrics* — praćenje citiranosti *web*-skalom.

Tijekom drugog i trećeg dana Konferencije postavljena je posterna sekcija, a drugog dana Konferencije dodatno je posvećeno vrijeme kada su sudionici mogli pogledati postere, a autori su odgovarali na eventualna pitanja sudionika Konferencije koja su vezana uz temu njihovih postera. **Ukupno je bilo osam postera** koje su prezentirali stručnjaci s različitih područja i iz različitih zemalja. Naslovi postera bili su sljedeći: *Openness of the Digital Educational Resources Published at the Croatian Universities' Web Sites* (Jasminka Maravić); *Collecting Various Usage and Impact Metrics for Open Access Books* (Pierre Mounier, Paulin Ribbe); *Transparency and Costs of Publication Fees in Croatian Scholarly Journals* (Marijana Briški Gudelj, Josipa Zetović); *Scoping Review of the Predatory Journals in Scopus: First Five Years (2012-2017)* (Ksenija Baždarić, Evgenia Arh); *Croatian Scholarly Identity on Mendeley: the Case of the University of Zagreb* (Lovela Machala Poplašen, Goranka Mitrović, Kristina Romić); *Open Research Data in the Field of Phraseology* (Neven Pintarić, Anita Pavić Pintarić); *Hrčak and the Scientific and Professional Journals of the Catholic Faculty of Theology University of Zagreb* (Vlatka Božičević); *Openness, Accessibility and Standardization: Ethics in Publishing and Social Work Profession Implemented in Annual of Social Work* (Ksenija Švenda Radeljak, Lucija Vejmelka).

Konferencija je tijekom tri dana održavanja okupila iznimno velik broj stručnjaka iz svih dijelova svijeta; predstavnika akademske zajednice, članova uredničkih odbora znanstvenih časopisa, IT stručnjaka, knjižničara te predstavnika brojnih tvrtki i izdavačkih kuća kao što su primjerice *Elsevier* i *Clarivate Analytics*. Svaka zainteresirana osoba je, neovisno o struci, mogla prisustvovati svim predavanjima i radionicama koje su joj bile bliske temom i sadržajem. Također, nakon svakog predavanja ostavljeno je vremena za raspravu, što je pridonijelo kvaliteti svakoga pojedinog predavanja.

Može se zaključiti da je ovogodišnja, 6. PUBMET 2019. konferencija bila iznimno uspješna i ostvarila je svoj glavni ovogodišnji cilj, a to je promoviranje otvorenog pristupa u znanstvenim istraživanjima i znanstvenim publikacijama. Osim toga, Konferencija je zasigurno pridonijela povezivanju, umrežavanju i komunikaciji među stručnjacima, razmjeni iskustava, kao i potencijalnoj novoj suradnji i novim idejama radi unapređivanja kvalitete znanstvenih istraživanja i promocije otvorene znanosti. S obzirom da je ovo jedina konferencija ovakve vrste na području Hrvatske, smatramo vrijednim pohvaliti trud organizatora koji svake godine okupe sve veći broj zainteresiranih stručnjaka.

Pripremila:
Sabina Mandić, mag. paed. soc.